

מסורת הש"ס

(א) ז"ק נח: (ב) שקלים פ"ד ה"ב (ע"ש), (ג) יומא ו. יבמות ג': ושל"ג, (ד) קדושין נח: כבודות ט"ג, (ה) ג' הערוך בערך הק' בהריקא, (ו) ונבגדה של פסח, (ז) ופ"י היטב מוספות ע"ן מה. ד"ה אר"ע ומוס' מוטה ד. ד"ה בן עוזי וכו' ומה שגרסא שם בדיוק.

תורה אור השלם

1. ויחשד לא תקח כי השחך יעור פקדים ויחלף דברי צדיקים: שמות כג ח 2. לא תטה משפט א תביר פנים ולא תקח שחך פי השחך יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים: דברים טו יט

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתנן הוטל שחך: (ב) רש"י ד"ה בהריקא וכו' לשון פגום. וכן לעיל בדף סא. ורש"י פי' שם מדקיא בדלימ:

מוסף רש"י

תשבע בסוף. כשתמלמן לא תתגרס ותתבע כחזה תשבע שלא עיכבה בידה משל בעלה כלום, ולא תשבע בתחלה. כפיסוק מוטות (נע"ד פ"ח). קטמה נטיעה. בהמה שקטמה נטיעה (ב"ק נח). גזורי גזירות. קושי קנסות, אדמון ומנן בן אשלים (שם).

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

קה.

עין משפט נר מצוה

א א ב מ"י פ"ד מהל' שקלים הלכה ו' סמג עשין מה טור ש"ע ח"מ סימן ט סעיף ג: ב ג מ"י פכ"ג מהלכות פטוהדין הלכה א סמג לאוין רס תוש"ע סעיף א וסימן לז סעיף יח כהנ"ה: ג ד ה ו מ"י שם הלכה ה טור ש"ע שם סימן ט סעיף ה:

תוספות ר"ד

תשבע בסוף פירוש כשישמעו בו שמת ותבא לגבות כתובת: אז תשבע בעלה כלום ולא תשבע בתחלה עשיו בעת גיבורי מוונות ובני הכנים גדולי אמרו גם עכשיו תשבע שאין בידה משל בעלה כלום ובלא שבעה אין נותנים לה מוונות. קרנא הזה שקיל אסתירא מכל חד וחד ודאין להו דינא והכי עבדי הכי והכחבי ושוחד לא תקח וכו' והיכא היכא דשקיל מחד ומכחבריה אל שקיל דלמא אתי לאצלווי דינא קרנא כיון דשקיל מתריוהו לא אתי לאצלווי דינא וכו' לא אתי לאצלווי מי שרי והתניא ושוחד לא תקח מת"ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ושלא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר לא תטה משפט אלא עקבא אמר אהא הוה ששמן הולך ר' אלעזר ברישא והיינו טעמא^א שהיה ממשפחה מיוחסת יותר מר"ע שהיה עשירי לעזרזא וגם בשביל ששילומי הכא נמי דקמני חנן המצרי ברישא לא ששיל שיהיה חשוד יותר אלף מפני שהוא ממשפחה מיוחסת יותר ממנן בן אשלים ואומר רבי דמ"מ תקשי לן אמאי לא משני כדמשני ר"ת ולאו פירכא היא דאי תנא להו לפי שדצרו במשנתנו הוה ליה למיתני שני דייני גזירות שהיו צירושלים אצל מדקמני היו צירושלים משמע שנים היו ותו לא ועוד מדתניא בןמון רבי נתן אומר אף נחום המדי אצל מדייני גזירות שצירושלים היה ועל כרחך אצרייתא לא קאי דל"כ לר' נתן ארבעה הוו ואנן מוקמינן דהיה דקמני שלשה אדמון וחנן ונחום המדי לרבי נתן אלף ודאי דחשיב ליה החשודים יותר משום הכי קאמר אף נחום המדי היה אחד מגזורי גזירות והיה חשוד כמותס. מ"ר: גזורי גזירות שביירושלים היו נוטלין שברן מתרומת הלשכה. הא ללא פריך הכא והיכי עזדי הכי והכחבי ושוחד לא תקח כדפריך עליה לאו צמורת שחך היו נוטלין אלף הכא כל שעה היו יושבין דין ולא היו עוסקין בשום מלאכה ולא היה להם צמא להתפרנס והיה מוטל על הצדור לפרנסן אצל קרנא אקראי בעלמא היה יושב ולא היה לו לטול שחך ומהאי טעמא נמי אתי שפיר הא דקאמר לקמן (דף ק). מלמדי הלכות שחיתא והלכות קמילה היו נוטלין שכן מתרומת הלשכה אף על פי ששכר תלמוד תורה אסור כדליתא בפרק אין בין המודר (מ"ר דף נ"ה) מ"ר:

תשבע בסוף. כשישמעו בו שמת ותבא לגבות כתובת תשבע שלא עכבה בידה משל בעלה כלום: ולא תשבע בתחלה. בשעת גיבורי מוונות: **גמ' אדמון בן גדאי:** גזורין גזירות. קנסות: **קטמה נטיעה** גרסין ב"ק. גבי בהמה שנכנסה לרשות הניזק והזיקה קטמה נטיעה אילן כמה שמין אותה: **ספי כסף.** שתי מעות: **בסי דינין.** של עשרים ושלשה: **בסי כנסיות.** להתפלל: **בסי מדרשות.** למשנה ולתלמוד: **בסי סופרים.** ללמוד תינוקות: **נוטלין שכן.** ומתפרנסין הימנו לפי שלא היו עוסקין במלאכתן: **צרשיי עסקינן.** שנוטלין שכר לדון יותר מכדי מיינה: **לא ספקו.** למונות: **אע"פ** שלא רלו. **ליטול:** איסוריא. סלע: **בפורס שוחד.** שלא תחייבני אם זכאי אני: **בפורס אגרא.** שכר טורח: **הנוטל שכר לדון.** משנה היא צמס' צכורות (דף כט.). **אגר דינא.** לא אומר לנס הדין כי אם בשכר קך וכך: **אגר נטילא.** שהיה צטל ממלאכתו: **דהוה הכי נאמכרי דחמרא.** מריח באוונות יין אי זה ראוי להתקיים והקרוצ להתקלקל ימכרוהו מיד ושכר זה היה מנאי לו בכל יום: **כי הא.** דבטילה דמוכח שרי: **הכו לי גברא דדלי.** מיא משקה שדומי: **בהריקא.** במקומי. בהריקא אומר אני שהוא לשון פגום כמו קניס חרוקות דשחיתת חולין (נע"ד): **כלו** שאני מסתלק ונפגס מקומי: **אניו**

תשבע בסוף ולא תשבע בתחלה נחלקו עליו בני כהנים גדולים ואמרו תשבע בתחלה ובסוף אמר רבי דוסא בן הרכינס כדבריהם אמר רבן יוחנן בן זכאי יפה אמר חנן לא תשבע אלא בסוף: **גמ' ורמינהי שלשה דייני גזירות היו ביירושלים אדמון בן גדאי וחנן המצרי וחנן בן אבישלום קשיא תלת אתרין קשיא גזירות אגזילות בשלמא תלת אתרין לא קשיא דחשיב ליה קתני דלא חשיב ליה לא קתני אלא גזירות אגזילות קשיא אמר רב נחמן בר יצחק שהיו גזורין גזירות על גזילות כדתניא^א קיטמה נטיעה ר' יוסי אומר גזורי גזירות שביירושלים אומרים נטיעה בת שנתה שתי כסף בת שתי שנים ארבע כסף ורמינהי שלשה דייני גזירות היו ביירושלים אדמון וחנן וגנחום א"ר פפא מאן תנא נחום ר' נתן היא דתניא רבי נתן אומר אף נחום המדי מגזורי גזירות שביירושלים היה ולא הודו לו חכמים ותו ליכא והאמר ר' פנחס אמר רבי אושעיא שלש מאות ותשעים וארבעה בתי דינין היו ביירושלים כנגדן בתי כנסיות וכנגדן בתי מדרשות וכנגדן בתי סופרים דיינין טובא הוו וכו' קאמרינן גזירות קאמרינן^א אמר רב יהודה אמר רב אסי גזורי גזירות שביירושלים היו נוטלין שברן תשעים ותשע מנה מתרומת הלשכה לא רצו מוסיפין להם לא רצו אטו^א ברשיעי עסקינן אלא לא ספקו אע"פ שלא רצו מוסיפין עליהן קרנא הוה שקיל איסתירא מוכאי ואיסתירא מחייב ודאין להו דינא והיכי עבדי הכי והכתי' ושוחד לא תקח וכו' ה"מ היכא דלא שקיל מתריוהו דלמא אתי לאצלווי דינא קרנא כיון דשקיל מתריוהו לא אתי לאצלווי דינא וכו' לא אתי לאצלווי דינא מי שרי והתניא ושוחד לא תקח מה ת"ל אם ללמד שלא לזכות את החייב ולא לחייב את הזכאי הרי כבר נאמר לא תטה משפט אלא אפי' לזכות את הזכאי ולחייב את החייב אמרה תורה ושוחד לא תקח הני מילי היכא דשקיל בתורת שוחד קרנא בתורת אגרא הוה שקיל ובתורת אגרא מי שרי והתנן^א הנוטל שכר לדון דיניו במילין אגר דינא קרנא אגר במילא הוה שקיל ואגר במילא מי שרי והתניא מכווער הדיין שנוטל שכר לדון אלא שדינו דין ה"ד אילימא אגר דינא דינו דין^א והתניא הנוטל שכר לדון דיניו במילין אלא אגר במילא וקתני מכווער הדיין^א הני מילי במילא דלא מוכחא קרנא במילא דמוכחא הוה שקיל דהוה תהי באמכרא דחמרא ויהי ליה זוזא כי הא דרב הונא כי הוה אתי דינא לקמיה יאמר להו לי גברא דדלי לי^א בהריקא ואידון לכו דינא אמר רבי אבהו בא וראה כמה סמויות עיניהן של מקבלי שוחד אדם חש בעיניו נותן ממון לרופא ספק מתרפא ספק אינו מתרפא והן נוטלין שוה פרוטה ומסמין עיניהן שנאמר וכו' השוחד יעור פקחים תנו רבנן^א כי השוחד יעור עיני חכמים קל וחומר למפשין ויסלף דברי צדיקים קל וחומר לרשעים מידי טפשים ורשעים בני דינא נינהו אלא הכי קאמר כי השוחד יעור עיני חכמים אפילו חכם גדול ולוקח שוחד אינו נפטר מן העולם בלא סמויות הלב ויסלף דברי צדיקים אפילו**

דקרנא אומר ר"ת משום דלא [אסור] אלף מצעלי דיינים אצל הכא משל צדור ורבי מפרש דהכא כל שעה היו יושבין דין ולא היו עוסקין בשום מלאכה ולא היה להם צמא להתפרנס והיה מוטל על הצדור לפרנסן אצל קרנא אקראי בעלמא היה יושב ולא היה לו לטול שחך ומהאי טעמא נמי אתי שפיר הא דקאמר לקמן (דף ק). מלמדי הלכות שחיתא והלכות קמילה היו נוטלין שכן מתרומת הלשכה אף על פי ששכר תלמוד תורה אסור כדליתא בפרק אין בין המודר (מ"ר דף נ"ה) מ"ר:

אפילו